

KARL MARKS VA SINFLAR NAZARIYASINING SPORT MADANIYATI HAQIDAGI FIKRLARI

Axrurjon Nuriddinov

Osiyo Xalqaro Universiteti

Jismoniy madaniyat kafedrası o'qituvchisi

Email: nuriddinovaxrurjonbahodirugli@oxu.uz

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10320828>

Annotatsiya. 19-asr; Bu texnologiya, fan, siyosat va intellektual jihatlardagi jadal rivojlanish davri. O'sha davrda tafakkur olamiga salmoqli hissa qo'shgan mutafakkirlardan biri tarixni dialektik materialistik talqinga asoslangan iqtisodiy va ijtimoiy dunyo qarashga ega bo'lgan Karl Marksdir. Ma'rifat davrining izlarini o'zida mujassam etgan Marks; O'z davrining turli qarashlari ta'sirida o'ziga xos tafakkur tizimini yaratdi. Ijtimoiy sohada ham, iqtisodiy sohada ham ko'p hissa qo'shgan Marksning muhim hissalaridan biri bu sinflar nazariyasidir. Ijtimoiy tabaqalanish masalasi; U Marks, Engels, Veber va Dyurkgeym kabi ko'plab sotsiologlar tomonidan o'rganilgan va sharhlangan. Ijtimoiy tabaqalanishning ijtimoiy hayotda turlicha aks etishi uning ta'sirini har kuni turli sohalarida ko'rish imkonini beradi. Bunday mulohazalardan biri sportdir. Sport ijtimoiy hayotning har bir burchagida, ham havaskor, ham professionalda o'z ta'sirini sezishi bilan keng auditoriyani o'ziga jalb qiladi; U nafaqat shaxslar, balki davlatlar qonunlariga ham kiritilgan va xalqaro miqyosda siyosat quroli sifatida foydalaniladi. Ushbu tadqiqotda; Marksning intellektual tizimida muhim o'rin tutgan tarixiy materializm, infratuzilma-ustki tuzilma munosabatlari, ishlab chiqarish munosabatlari, begonalashuv va sinf tushunchalari alohida sarlavhalar ostida ko'rib chiqilishiga harakat qilinib, ularning aksi va sport hodisasiga ta'siri nurda ko'rib chiqiladi. ijtimoiy tabaqalanish va ijtimoiy sinf tushunchalari adabiyotlarni tekshirish modelidan foydalangan holda baholanadi.

Yakunida; Farqlarning ierarxik tartiblanishi sifatida tavsiflangan tabaqalanish tushunchasi; Daromad darajasi, ijtimoiy muhit, madaniyat va jismoniy muhit kabi omillar va ularning sport faoliyatiga ta'siri bilan bog'liqligi aniqlandi. Zamonamizning ajralmas ijtimoiy jihati bo'lgan sportga ham bu tushunchalar katta ta'sir ko'rsatadi. Odamlarning daromad darajasiga qarab turli tarmoqlar yuzaga keladi va madaniy bosim natijasida ularning sport bilan shug'ullanishga bo'lgan ishtiyoqi cheklanadi yoki ular ma'lum bir tarmoqlar bilan cheklanadi. Yana jismoniy muhit va yashash joyining tabiiy sharoiti ham sport va sport tarmoqlarini tanlashga ta'sir qiladi.

Kalit so'zlar: Karl Marks, Sinflar nazariyasi, tabaqalanish, sport.

KARL MARX AND THE THOUGHTS OF CLASS THEORY ON SPORTS CULTURE

Abstract. 19th century; This is a period of rapid development in technology, science, politics and intellectual aspects. One of the thinkers who made a significant contribution to the world of thought at that time was Karl Marx, who had a view of the economic and social world based on a dialectical materialist interpretation of history. Marx, who embodies the traces of the Age of Enlightenment; Under the influence of different views of his time, he created a unique system of thought. One of the important contributions of Marx, who made many contributions in both the social and economic fields, is the theory of classes. The issue of social stratification; It

has been studied and commented on by many sociologists such as Marx, Engels, Weber and Durkheim. The different reflection of social stratification in social life makes it possible to see its influence in different areas every day. One such consideration is sports. Sport appeals to a wide audience as it affects every corner of social life, both amateur and professional; It is included in the laws of not only individuals, but also states and is used as a political tool at the international level. In this study; Historical materialism, infrastructure-superstructure relations, production relations, alienation and class concepts, which have an important place in Marx's intellectual system, are tried to be considered under separate headings, and their reflection and influence on the sports event is considered in the light. the concepts of social stratification and social class are evaluated using a literature review model.

At the end of; The concept of stratification, described as a hierarchical arrangement of differences; Factors such as income level, social environment, culture and physical environment and their influence on sports activities were determined. Sport, which is an indispensable social aspect of our time, is also greatly influenced by these concepts. People have different industries depending on their income level and cultural pressures can limit their interest in sports or limit them to certain industries. Moreover, the physical environment and the natural conditions of the place of residence also affect the choice of sports and sports networks.

Keywords: Karl Marx, Class theory, stratification, sport.

КАРЛ МАРКС И ВЗГЛЯДЫ КЛАССОВОЙ ТЕОРИИ НА СПОРТИВНУЮ КУЛЬТУРУ

Аннотация. 19 век; Это период быстрого развития технологий, науки, политики и интеллектуальных аспектов. Одним из мыслителей, внесших значительный вклад в мировоззрение того времени, был Карл Маркс, имевший взгляд на экономический и социальный мир, основанный на диалектико-материалистическом понимании истории. Маркс, воплощающий в себе следы эпохи Просвещения; Под влиянием различных взглядов своего времени он создал уникальную систему мышления. Одним из важных вкладов Маркса, который внес большой вклад как в социальную, так и в экономическую области, является теория классов. Проблема социального расслоения; Ее изучали и комментировали многие социологи, такие как Маркс, Энгельс, Вебер и Дюркгейм. Различное отражение социального расслоения в общественной жизни позволяет каждый день видеть его влияние в разных сферах. Одним из таких соображений является спорт. Спорт привлекает широкую аудиторию, поскольку он затрагивает все аспекты общественной жизни, как любительской, так и профессиональной; Оно включено в законы не только отдельных лиц, но и государств и используется как политический инструмент на международном уровне. Исторический материализм, отношения инфраструктура-надстройка, производственные отношения, отчуждение и классовые концепции, занимающие важное место в интеллектуальной системе Маркса, пытаются рассматриваться в отдельных рубриках, а их отражение и влияние на спортивное событие рассматриваются в свете. концепции социальной стратификации и социального класса оцениваются с использованием модели обзора литературы.

В конце; Концепция стратификации, описываемая как иерархическое расположение различий; Были определены такие факторы, как уровень дохода, социальная среда,

культура и физическая среда и их влияние на спортивную деятельность. Спорт, который является незаменимым социальным аспектом нашего времени, также находится под сильным влиянием этих концепций. Люди занимаются разными видами деятельности в зависимости от уровня дохода, и культурное давление может ограничить их интерес к спорту или ограничить их интересом к определенным отраслям. Более того, на выбор занятий спортом и спортивными сетями влияет также физическая среда и природные условия места проживания.

Ключевые слова: Карл Маркс, Классовая теория, стратификация, спорт.

Kirish

18-19-asrlar insoniyat tarixi buyuk o'zgarishlarni boshdan kechirgan davrdir. Ayniqsa, 19-asr. Bu texnologiya, sanoat, fan, siyosat va hatto talablar juda tez o'zgarib turadigan notinch davr. Bunday holda, nafaqat jismoniy yashash sharoitlari o'zgaradi; Jismoniy yashash sharoitlari bilan birga fikr dunyosi ham o'zgardi. O'zgarib borayotgan va tobora og'irlashib borayotgan turmush sharoitlarida ulg'aygan Marks o'ziga salbiy ta'sir ko'rsatgan turmush sharoitlariga befarq qolmadi va bu davr sharoitlarini tayyorlagan ijtimoiy o'zgarishlarni tahlil qildi va bu sharoitlarning qanday o'zgarishi mumkinligini tanqid qildi.

Marksizm va Marksni tushunish uchun uning davrining intellektual va ijtimoiy dinamikasini bilish uning nazariya va fikrlarini tushunishda muhim qadamdir. Bizning tadqiqotimizda birinchi navbatda Marks ulg'aygan muhit va uning ilmiy hayoti haqida so'z yuritiladi. Karl Marks g'oya va qarashlarida, shubhasiz, ma'rifat davrining buyuk izlari bor. Bundan tashqari, 19-asr taraqqiyot va o'zgarishlar muhitida Fransiya inqilobi, sanoat inqilobi kabi muhim tarixiy jarayonlar natijasida vujudga kelgan kapitalizmning Marks haqidagi akslariga qisqacha to'xtalib o'tishga harakat qilindi. Tadqiqotda Marksning intellektual tizimida muhim o'rin egallagan tarixiy materializm, infratuzilma-ustqurma aloqasi, sinf tushunchasi va ishlab chiqarish munosabatlari ko'rib chiqilishiga harakat qilindi. Karl Marksning ilmiy va falsafiy hissalarini bir qolipda ko'rib chiqish adolatsizlik bo'lar edi. Ijtimoiy olim, faylasuf, iqtisodchi va tarixchi sifatida Marks o'z asarlari bilan ko'plab sohalarga hissa qo'shgan.

Utopik sotsialistlardan boshlab, bir tomondan, Marks, Engels va ularning izdoshlari bilan kelgan sotsiologiyaga ziddiyatli yondashuv; Boshqa tomondan, Dyurkgeym, Veber va ularning izdoshlari kabi biz murosaga keltiruvchi deb atashimiz mumkin bo'lgan sotsiologik yondashuvlarning barchasi qanday nuqtai nazardan qarashidan qat'i nazar, ijtimoiy tabaqalanish masalasiga ahamiyat berishlari ko'rinib turibdi. Biroq, tabaqalanish tushunchasi muhokama qilinadigan har bir nuqtada u bilan birga sinf tushunchasini ham tekshirish kerak. Ayrim sotsiologlar qatlam va sinfni sinonimik atamalar deb hisoblaydilar; Ko'rinib turibdiki, ba'zilar sinfni qatlamlarni o'z ichiga olgan kengroq ma'noda ishlatishadi. Ba'zi sotsiologlar qatlamlarni universal, sinflarni esa ushbu universal hodisaning maxsus shakli sifatida ko'rishga moyildirlar.

Ijtimoiy tabaqalanish ijtimoiy hayotda son-sanoqsiz ko'rinishlarga ega bo'lib, o'tmishda bo'lgani kabi bugungi kunda ham ijtimoiy hayotda yaqqol namoyon bo'lib, yangi miqyos kasb etayotganini ko'ramiz. Bunday mulohazalardan biri sportdir. sport; Ma'lumki, u bugungi kunda hayotning bir qismiga ta'sir ko'rsatdi - havaskorlikdan professionalgacha yoki ommaviy sportdan elita sportigacha, bu erda bosma ommaviy axborot vositalari eng yuqori tirajga ega va televizorlar

eng yuqori reytingga ega yoki turli xil nashrlarni to'ldirish darajasida tomosha hajmiga ega bo'ldi. stadionlar. Ko'rinib turibdiki, sport keng ommani o'rab turgan, turli xil obrazlarni taqdim etuvchi hodisa sifatida o'zining rang-barangligi va ijro uslubini kundan-kunga turli o'lehamlarga olib bormoqda. Shubhasiz, jamiyatdagi turli ijtimoiy qatlamlar bu hodisada o'zgarishlarni namoyon etishini ko'rish mumkin.

Karl Marks

Karl Marks 1818 yil 5 mayda Germaniyaning Trier shahrida tug'ilgan. Trier shahri Germaniyaning iqtisodiy va siyosiy jihatdan eng rivojlangan va eng qadimgi mintaqasi bo'lgan Reyn shtatida joylashgan. Uning otasi advokat Geynix Marks. "Ota Marks yahudiy bo'lib, Germaniyada yahudiylar duch kelgan zulmdan qutulish uchun o'g'li tug'ilishidan sal avval iudaizmdan voz kechib, lyuteran nasroniy sektasiga qo'shilgan." Uning onasi Genriette Pressburg gollandiyalik. Karlning to'qqiz akasi bor: uchta aka-uka va besh opa-singil. U 1830 yilda Trier o'rta maktabini boshlagan. U do'stlari orasida o'rtacha talaba edi. 1835 yilda Bonn universitetiga o'qishga kirdi. U huquq fakultetida o'qiyotgan edi. Marks bu yerda ikki yil huquq fakultetida o'qigan va keyin Berlin universitetiga o'tgan. Bu yerda u huquqshunoslikdan tashqari tarix, san'at tarixi va tillarni ham o'rgangan.

1837 yil Hegel o'z falsafasi bo'yicha jiddiy tadqiqotlar olib borgan yil bo'ldi. Hegel idealizmiga qarama-qarshi bo'lgan Marks o'zining doktorlik dissertatsiyasi sifatida Demokrit va Epikurning "Natural falsafa" mavzusini tanladi. U tezis muqaddimasida mutafakkirlarning Hegelning bu falsafadan bexabarligi bu tanlovda muhim rol o'ynaganligini ta'kidlagan. 1833-yil 14-martda olamdan o'tgan Karl Marksni o'z g'oyalari bilan ma'lum bir qolipga solish o'rinli bo'lmaydi. va ishlaydi. Aytish mumkinki, Marks jurnalist, sotsiolog, siyosatchi, faylasuf, iqtisodchi, tarixchi, ziyoli va ayni paytda inqilobchi edi.

Karl Marks o'sgan siyosiy muhit va unga ta'sir qilgan ismlar

Marksning intellektual tuzilishini shakllantirishda muhim rol o'ynagan unsurlarni sanab o'tadigan bo'lsak, ular ma'rifatparvarlik ratsionalizmi, gumanizmi va radikal fransuz ma'rifatparvarligining ilmiy materializmi deyishimiz mumkin. Bu yerda fransuz inqilobi va unga munosabat, romantizm, nemis millatining tarixi va nemis birligini yaratish masalalari birinchi o'ringa chiqadi. Bularni to'ldiruvchi va qamrab oluvchi qatlamda 19-asr shakllanishiga yaxlit ta'sir ko'rsatgan ma'rifatparvarlik falsafasining ta'siri, zamonaviy jamiyatni belgilash va qonuniylashtirishga urinishlar bor.

Marksning ilk asarlaridan boshlab kapitalizm ijtimoiy tanqid markazida bo'ldi. Marks "Kapital"ning birinchi jildida kapitalistik ishlab chiqarish jarayonini, ikkinchi jildda "aylanish jarayoni"ni, uchinchi jildda esa kapitalizmni bir butun sifatida, birinchi va ikkinchi jildlardagi dalillarni bir butun sifatida ko'rib chiqadi. Kapitalistik axloqning eng qattiq tanqidi ushbu uchinchi kitobda topilgan. Qo'lda ishlab chiqarish bosqichidan mexanizatsiyalashgan ishlab chiqarish bosqichiga o'tishi bilan ortiqcha ishlab chiqarish shiorini o'ziga havola qilib olgan qo'shimcha qiymatni ekspluatator kapitalistik mentalitet inson omilini ko'rmadi, chunki u o'zining barcha moddiy kuchini foydani oshirishga qaratgan. Mehnatni ekspluatatsiya qilish darajasi va qo'shimcha mehnat miqdori va o'zlashtiriladigan qo'shimcha qiymat, ayniqsa, ishchi kuchining kengayishi va mehnatning intensivlashuvi bilan ortadi. Marksga ko'plab faylasuflar va ijtimoiy islohotchilar ta'sir ko'rsatdi, ammo ularning eng muhimi Hegel edi.

Karl Marks va tarixiy materializm

Materializm juda qadimiy tarixga ega. Biroq, bugungi materializmning asosiy manbai hisoblanishi mumkin bo'lgan antik materializm tushunchasi bilan ma'rifat davrigacha bo'lgan materializmni tushunish o'ziga xos xususiyatlarga ega. Materializm materiyani ontologiyada o'zgarmas, faol va dinamik tamoyil va substansiya sifatida qabul qiluvchi va ruh va g'oya kabi ruhiy substansiyalarni shu substansiyaning ko'rinishi deb da'vo qiladigan yoki ularni inkor etuvchi maktablar ma'nosiga ega.

Dialektika so'zi ko'plab mutafakkirlar tomonidan qo'llanilgan. Aflotun, Aristotel, Plotin, Hegel, Engels, Marks, Lenin asosiylari. Marks 1845-1846 yillarda yozilgan "German mafkurasi" va "Feyerbax haqidagi tezislar" nomli asarlarida mafkura tahlilini yanada aniqroq ochib berdi. U tarixiy materialistik qarashni barpo etgan bu davrda ham ijtimoiy munosabatlar tadqiq qilinadi, ham bu ijtimoiy munosabatlarda yuzaga keladigan sinfiy tengsizliklar g'oyalar olamidagi o'zgarishlar bilan bog'lanadi. Marks bu asarlari bilan falsafiy gumanizm va mavhum insonshunoslikdan butunlay voz kechdi va asosiy e'tiborni ijtimoiy munosabatlar va moddiy asosga qaratdi. Tarixiy materializm bugungi kungacha mavjud bo'lgan ijtimoiy muammolarning sabablarini tushunishga harakat qiladigan va ularga javob beradigan nazariya bo'lgani uchun uzoq vaqtdan beri amal qiladi va qabul qilinadi.

Sinf va ishlab chiqarish munosabatlari tushunchasi

Marks "erkinlik" va "universallashtirish" atamalariga katta ahamiyat bergan bo'lsa-da, xalqaro tuzumda sinflar kurashi va iqtisodiy omillarning hukmronligini ta'kidlagan. Marksistik yondashuvda sinf hodisasi ikki xil ko'rinishda muhokama qilinib, tushuntirilishiga harakat qilinadi. yo'llari. Marks kapitalizm jamiyatni ikki xil guruhga bo'lganligini ta'kidlagan; Bularning birinchisi o'z kapitali va ishlab chiqarish vositalariga ega bo'lmagan ishchilardir. Ikkinchisi burjuaziya, boshqacha aytganda kapitalistik sinf. Ular ishlab chiqarish vositalarining egalari va ishchilarning boshliqlaridir. Bu farqda jamiyatdagi ishlab chiqarish usuli ijtimoiy munosabatlar shaklini ochib beradi. Ishlab chiqarish usuli ko'proq foyda olish instinktini qondiradigan va bu foyda bir-biriga hukmronlik qilish vositasiga aylangan jamoalarda; individualizm, raqobat va tabiiy oqibat sifatida xudbinlik hissi yaqqol namoyon bo'ladi. Mexanik insonni yaratishni maqsad qilgan kapitalistik tushunchani tanqid qiluvchi marksistik tafakkur uslubida insoniyat xaritasini ishlab chiqarish vositalariga ega bo'lganlar tuzadi, deyiladi. bu tuzumda mexanizatsiya va ekspluatatsiyaga mahkum bo'lsa, bu ilonni dumidan tashlab, hamma teng bo'ladigan tizim va tartibga yetishi kerak.

Infratuzilma-ustqurma munosabatlari

Marksning fikricha, ayniqsa, kapitalistik jamiyatdagi iqtisodiy infratuzilma, ya'ni ishlab chiqaruvchi kuchlarning holati va tarkibi hamda ishlab chiqarish vositalariga egalik shu jamiyatning tuzilishi va umumiy o'rnatilishini belgilaydi. Bu jamiyatda amal qiladigan qonunlar, siyosiy tashkilot va munosabatlar, san'at, fan, axloq, din va hattoki tafakkur tizimlari iqtisodiy infratuzilma tomonidan belgilanadigan ustki tuzilmaviy hodisa va shakllanishlardir. Bularning hech birini aniq ijtimoiy sharoitlardan mustaqil ravishda ko'rib chiqish va tekshirish mumkin emas. Marks «Siyosiy iqtisod tanqidiga qo'shgan hissasi» asarida ko'rib chiqilayotgan mafkuraviy zaminning infratuzilma-ustqurma doirasida shakllanishi va tavsifini muhokama qildi.

Sportdagi sinfiy munosabatlar va ijtimoiy

Tabakalanishning ta'siri Ijtimoiy tabaqalanishni odamlar o'rtasidagi turli turmush tarzi yoki bu turmush tarzidan kelib chiqadigan tengsizlik asosidagi farqlar deb ta'riflash mumkin. Bugungi kunda rivojlangan kapitalistik jamiyatlarning tabaqalanish tizimi bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar, odatda, sinfiy bo'linishlar va tengsizliklar hukmron bo'lgan ijtimoiy tartibni aniqlaydi. Ushbu ijtimoiy tuzumda sinfiy hokimiyatning uchta asosiy manbai mavjud: mulkka egalik, litsenziya va jismoniy mehnat kuchi, bu uch tabaqaviy tuzilishga olib keladi; Bular mulkka asoslangan dominant/yuqori sinfga, malakaga asoslangan oraliq/o'rta sinfga va ishchi kuchiga asoslangan ishchi sinfiga/quyi sinfga mos keladi.

Sportdagi sinfiy munosabatlar va ijtimoiy

Tabakalanishning ta'siri Ijtimoiy tabaqalanishni odamlar o'rtasidagi turli turmush tarzi yoki bu turmush tarzidan kelib chiqadigan tengsizlik asosidagi farqlar deb ta'riflash mumkin. Bugungi kunda rivojlangan kapitalistik jamiyatlarning tabaqalanish tizimi bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar, odatda, sinfiy bo'linishlar va tengsizliklar hukmron bo'lgan ijtimoiy tartibni aniqlaydi. Ushbu ijtimoiy tuzumda sinfiy hokimiyatning uchta asosiy manbai mavjud: mulkka egalik, litsenziya va jismoniy mehnat kuchi, bu uch tabaqaviy tuzilishga olib keladi; bular mulkka asoslangan hukmron/yuqori sinfga, malakaga asoslangan oraliq/o'rta sinfga va ishchi kuchiga asoslangan ishchi sinfiga/quyi sinfga mos keladi. Ijtimoiy tabaqalanish o'zining tarixiy rivojlanishi bilan global hodisa sifatida tavsiflanadi. Barcha jamiyatlarda turli sabablarga ko'ra yuzaga keladigan tengsizliklarni ko'rish mumkin. Ko'pgina jamiyatlarda, ayniqsa, XIX asr ma'rifatparvarlik davridan keyin ijtimoiy adolatni ta'minlashga qaratilgan qonun va qoidalar qabul qilingan bo'lsa ham, ijtimoiy tengsizliklar turli ko'rinishda namoyon bo'ldi.

Ijtimoiy hayot imkoniyatlaridan jismoniy atrof-muhit sharoitlariga qadar ko'plab omillar samarali bo'lgan bu ko'rsatkichlar qatoriga odamlarning sport odatlari ham kiradi. Jamiyatning turli qatlamlaridagi shaxslar uchun sportning har xil ma'noga ega bo'lishi va turli qatlamlarning turli sport amaliyotlariga qiziqish bildirishi ushbu kompleks tahlilda sport omilining o'rnini aniqlash zaruratini tug'diradi. Sport o'qi bo'yicha ijtimoiy tabaqalanishni o'rganish nafaqat turli ijtimoiy qatlamlar va sport o'rtasidagi munosabatlarning xilma-xilligini aniqlaydi, balki yangi sport amaliyotlarini qabul qilish va butun jamiyatga tarqalish jarayonini ham tushuntiradi.

Sport sohasida ko'plab dam olish va madaniyat tadqiqotchilari Burdieu asoslaridan foydalanganlar. Burdieu nazariy asoslari; Bu madaniy iste'mol va turmush tarzi madaniy amaliyotlarda farqlarni keltirib chiqarishi haqidagi g'oyani ta'kidlaydi. Bourdieu ijtimoiy ierarxiyani ta'kidlab, yuqori ijtimoiy mavqega ega bo'lgan shaxslar sport bilan shug'ullanishini ta'kidlaydi va hokazo. U bu sohalarida ko'proq madaniy kapitalga ega bo'lishi mumkinligini ta'kidladi. Bu holatni nisbatan yuqori ijtimoiy mavqega ega bo'lgan shaxslarning ma'lum bir iqtisodiy darajada bo'lishi va ko'proq vaqt sarflashi yoki bo'sh vaqtlardan biri bo'lgan sportga ahamiyat berishi bilan izohlash mumkin.

Xulosa

Sport va ijtimoiy sinf tushunchalari ko'plab tadqiqotlarda birgalikda muhokama qilingan va shunga o'xshash natijalarga erishilgan. Ta'sirini jamiyatning har bir nuqtasida ko'rishimiz mumkin bo'lgan ijtimoiy sinf farqlari sportga yo'naltirilgan baholashlarga ta'sir qiladi. Tanlangan sport tarmog'i va sport imkoniyatlari kabi ko'plab masalalarda sinfga asoslangan farqlar ham sportdagi o'z aksini ko'rsatadi. Shaxslarning sport faoliyatidagi ishtiroki va imkoniyatlari ijtimoiy

davlat tushunchasi bilan ma'muriy hokimiyatlar tomonidan rag'batlantirilsa-da, ijtimoiy sinf farqlari ko'plab mamlakatlarda sport bilan shug'ullanish va sport ehtiyojlariga ta'sir qiladi, deb aytish mumkin.

REFERENCES

1. Akhrorjon Nuriddinov. (2023). A STUDY OF THE AGGRESSIVE STATUS OF FOOTBALL FANS. *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research*, 3(11), 73–80. <https://doi.org/10.37547/ajsshr/Volume03Issue11-10>
2. Bahodir o'g'li, N. A. (2023). YEVROPA MAMLAKATLARIDA YUQORI MALAKALI FUTBOLCHI VA MURABBIYLARNI TEXNIK TAKTIK HARAKATLARINI TADBIQ QILISH METODIKASI. *THEORY AND ANALYTICAL ASPECTS OF RECENT RESEARCH*, 2(14), 187-189.
3. Nuriddinov, A., Sayfiyev, H., & Sirojev, S. . (2023). WHY FOOTBALL IS THE FIRST SPORT THAT COMES TO MIND TODAY. *Modern Science and Research*, 2(9), 200–203. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/24104>
4. Nuriddinov, A. (2023). THE ROLE OF FAIR PLAY IN PHYSICAL EDUCATION. *Modern Science and Research*, 2(10), 244–250. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/24327>
5. Bahodir o'g'li, N. A. (2023). NIMA UCHUN FUTBOL BUGUNGI KUNDA SPORT DEB ATALGANIDA BIRINCHI NAVBATDA AQLGA KELADI.
6. Nuriddinov Axrorjon Bahodir o'g'li, (2023) Futbol zo'ravonligi, fanatizm va millatchilik *International journal of scientific researchers* 2(1), 451-456.
7. Azamat Orunbayev, (2023) NONUSHTANING MASHQ BAJARISHGA TA'SIRI. *International journal of scientific researchers* 2(2), 3-6.
8. Azamat Orunbayev. (2023). USING TECHNOLOGY IN A SPORTS ENVIRONMENT. *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research*, 3(11), 39–49. <https://doi.org/10.37547/ajsshr/Volume03Issue11-07>
9. Azamat Orunbayev. (2023). FITNES VA SOG'LOMLASHTIRISH BO'YICHA MURABBIYLIK YO'NALISHIGA KONTSEPTUAL YONDASHUV. *Research Focus International Scientific Journal*, 2(8), 23–28. Retrieved from <https://refocus.uz/index.php/1/article/view/431>
10. Azamat Orunbayev. (2023). PANDEMIYA DAVRIDA MOBIL SOG'LIQNI SAQLASH VA FITNES DASTURLARI (PROGRAM). *Research Focus International Scientific Journal*, 2(7), 37–42. Retrieved from <https://refocus.uz/index.php/1/article/view/414>
11. Yarasheva Dilnoza. (2023). SPORTS, CULTURE AND SOCIETY. *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research*, 3(11), 152–163. <https://doi.org/10.37547/ajsshr/Volume03Issue11-17>
12. Yarasheva Dilnoza. (2023). FOCUS ON AEROBIC (LI) TYPE OF MOTOR ACTIVITY BASED ON FITNESS PROGRAMS. *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research*, 3(11), 81–90.

13. Yarasheva Dilnoza. (2023). METHODS OF ORGANIZING NON-TRADITIONAL FITNESS CLASSES. *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research*, 3(11), 61–72. <https://doi.org/10.37547/ajsshr/Volume03Issue11-09>
14. Yarasheva Dilnoza Ismail Qizi. (2023). TECHNICAL AND TACTICAL SKILLS IN SPORTS. *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research*, 3(10), 105–116. <https://doi.org/10.37547/ajsshr/Volume03Issue10-16>
15. Yarashova, D. (2023). THE IMPACT OF PLAYING SPORTS IN EARLY CHILDHOOD ON SOCIAL DEVELOPMENT. *Modern Science and Research*, 2(10), 230–234. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/24325>
16. Ярашева, Д. (2023, April). ФИТНЕС КАК ОЗДОРОВИТЕЛЬНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ. In *Proceedings of International Conference on Modern Science and Scientific Studies* (Vol. 2, No. 4, pp. 278-283).
17. Yarasheva, D. (2022). BOLALARDA MASHQ QILISHNING AHAMIYATI. *PEDAGOGS jurnali*, 19(1), 139-142.
18. Ярашева, Д. (2023). СТИЛИ ОРГАНИЗАЦИИ НЕТРАДИЦИОННЫХ ОЗДОРОВИТЕЛЬНЫХ ЗАНЯТИЙ. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 19(5), 6-10.
19. Yarashova, D. (2023). STRENGTH TRAINING AND STRENGTH TRAINING IN CHILDREN. *Modern Science and Research*, 2(9), 211-215
20. Sirojev Shoxrux. (2023). BEHAVIORAL CHARACTERISTICS, PRINCIPLES AND WORKING METHODS OF COACHES. *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research*, 3(11), 50–60. <https://doi.org/10.37547/ajsshr/Volume03Issue11-08>
21. Shoxrux, S. (2023). VOLEYBOLDA OTISH TEZLIGI TUSHUNCHASI VA AHAMIYATI. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 1(11), 913-917.
22. Sirojev, S. (2023). THE CONCEPT AND IMPORTANCE OF SHOOTING SPEED IN VOLLEYBALL. *Modern Science and Research*, 2(9), 187-191.
23. Sirojev Shoxrux. (2023). THE CONNECTION BETWEEN SPORTS AND LOGIC. *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research*, 3(11), 97–106.
24. Sirojev Shoxrux. (2023). APPLICATIONS OF SPORT PSYCHOLOGY IN THE WORLD. *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research*, 3(11), 107–120.
25. Sirojev, S. (2023). TEACHING ACTIVITIES AND PHILOSOPHY IN PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS. *Modern Science and Research*, 2(10), 235–243.
26. Saidova, M. A. (2023). SPORT VA FALSAFANING ALOQASI. SALOMATLIKGA TA'SIRI. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(10), 288-293.
27. Ayubovna, S. M., & Xayrullayevich, S. H. (2023). YOSH BOLALARDA SPORT SPORT GIMNASTIKASINING PEDAGOGIK O'LCHOVLAR NAZARIYASI VA TASHKILIY-METODIK ASOSLARINI TADQIQ ETISHNING MAQSADI, VAZIFALARI. *PEDAGOGICAL SCIENCES AND TEACHING METHODS*, 2(22), 108-118.
28. Saidova, M., & Sayfiyev, H. (2023). CONTENT-IMPORTANCE AND PRINCIPLES OF PHYSICAL EDUCATION CLASSES. *Modern Science and Research*, 2(9), 192-199.

29. Saidova , M. A. (2023). BO‘SH VAQTDA QILADIGAN SPORTNING STRESS VA SALOMATLIKGA TA’SIRI. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(11), 294–299. Retrieved from <http://erus.uz/index.php/er/article/view/3974>
30. Saidova , M. A. (2023). SPORT VA FALSAFANING ALOQASI. SALOMATLIKGA TA’SIRI. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(11), 288–293. Retrieved from <http://erus.uz/index.php/er/article/view/3973>
31. Ayubovna, S. M. (2023). JISMONIY TARBIYA DARSLARINING MAZMUNI-AHAMIIYATI VA TAMOIYILLARI.
32. Saidova , M. A. (2023). BO‘SH VAQTDA QILADIGAN SPORTNING STRESS VA SALOMATLIKGA TA’SIRI. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(11), 294–299. Retrieved from
33. Saidova Mahbuba Ayubovna. (2023). Physiological Basics of Forming Movement Skills and Teaching Sports Techniques. *Intersections of Faith and Culture: American Journal of Religious and Cultural Studies* (2993-2599), 1(9), 87–94. Retrieved from <https://grnjournal.us/index.php/AJRCS/article/view/1485>
34. Saidova Mahbuba Ayubovna. (2023). Physical Education And Sports Training Are An Integral Part Of A Healthy Lifestyle. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies* (2993-2157), 1(9), 338–343. Retrieved from <https://grnjournal.us/index.php/AJPDIS/article/view/1564>
35. Hikmatullo Xayrullayevich Sayfiev. (2023). The Place of Gymnastics in A Person’s Life and the Terms Used in Training. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies* (2993-2157), 1(9), 353–359. Retrieved from <https://grnjournal.us/index.php/AJPDIS/article/view/1566>
36. Sirojev, S., Nuriddinov, A., & Sayfiyev, H. (2023). THE CONCEPT AND IMPORTANCE OF SHOOTING SPEED IN VOLLEYBALL. *Modern Science and Research*, 2(9), 187-191.
37. Сайфиев, Х., & Саидова, М. (2023). БАДМИНТОНИСТЫ ФИЗИЧЕСКИЙ ПОДГОТОВКА И ЕМУ РАЗРАБОТКА МЕТОДЫ. *Инновационные исследования в науке*, 2(4), 45-54.
38. Xayrullayevich, S. H., & Ayubovna, S. M. (2023). BADMINTONCHILAR JISMONIY TAYYORGARLIGI VA UNI RIVOJLANTIRISH METODIKALARI. *FORMATION OF PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY AS INTERDISCIPLINARY SCIENCES*, 2(18), 201-208.
39. Ayubovna, S. M., & Xayrullayevich, S. H. (2023). YOSH BOLLALARDA SPORT SPORT GIMNASTIKASINING PEDAGOGIK O ‘LCHOVLAR NAZARIYASI VA TASHKILIIY–METODIK ASOSLARINI TADQIQ ETISHNING MAQSADI, VAZIFALARI. *PEDAGOGICAL SCIENCES AND TEACHING METHODS*, 2(22), 108-118.
40. Saidova, M., & Sayfiyev, H. (2023). CONTENT-IMPORTANCE AND PRINCIPLES OF PHYSICAL EDUCATION CLASSES. *Modern Science and Research*, 2(9), 192-199.

41. Sayfiyev , H. X. (2023). SPORT GIMNASTIKASINING PEDAGOGIK O‘LCHOV USULLARI. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(11), 307–315. Retrieved from <http://erus.uz/index.php/er/article/view/3976>
42. Sayfiyev , H. X. (2023). SPORT GIMNASTIKASI ORQALI YOSH BOLALARNING HARAKAT KO‘NIKMASI RIVOJLANTIRISH PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(11), 300–306. Retrieved from <http://erus.uz/index.php/er/article/view/3975>
43. Xayrulloevich, S. H. (2023). SPORT GIMNASTIKA MASHG‘ULOTLARIDA ASOSIY HARAKAT QOBILYAT (FMS), POSTURAL (MUVOZANAT) NAZORAT VA O‘ZINI O‘ZI IDROK ETISHGA SPORT GIMNASTIKASINING TA‘SIRI.
44. Xayrulloevich, S. H. (2023). SPORT GIMNASTIKA MASHG‘ULOTLARIDA ASOSIY HARAKAT QOBILYAT (FMS), POSTURAL (MUVOZANAT) NAZORAT VA O‘ZINI O‘ZI IDROK ETISHGA SPORT GIMNASTIKASINING TA‘SIRI.
45. Sayfiyev Hikmatullo Xayrullayevich. (2023). Use of Acrobatic Exercises and Their Terms In The Process of Teaching Gymnastics. *Intersections of Faith and Culture: American Journal of Religious and Cultural Studies (2993-2599)*, 1(9), 80–86. Retrieved from <https://grnjournal.us/index.php/AJRCS/article/view/1483>
46. Sayfiyev by Hikmatullo Xayrullayevich. (2023). Gimnastikachilarga the Initial Exercise of Teaching Methodology. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157)*, 1(9), 373–382. Retrieved from <https://grnjournal.us/index.php/AJPDIS/article/view/1606>
47. Hikmatullo Xayrullayevich Sayfiyev. (2023). The Place of Gymnastics in A Person’s Life and the Terms Used in Training. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157)*, 1(9), 353–359. Retrieved from <https://grnjournal.us/index.php/AJPDIS/article/view/1566>